

KITOB DAN YAQIN DO`ST YO`Q

Djurayeva Komila Xujamberdiyevna

Jizzax shahar xalq ta`limi bo`limiga qarashli 28-umumta`lim maktabi

Ijodiy-madaniy masalalar bo`yicha targ`ibotchi

Annotatsiya: Kitob ming yillar davomida insoniyatga xizmat qilib kelayotgan do`stdir. Bugungi kunda kitoblarga bo`lgan talab keng ko`lamda ortib bormoqda. Shuning uchun maktablarda kitob yarmarkalari tashkil etilmoqda

Kalit so`zlar: kitob, qanoat, sabr, donolar, talab, fikr, madaniyat

Taniqli adabiyotshunos O'zbekiston qahramoni Ozod Sharafiddinov farzandlarinig tarbiyasidan nolib maslahat so'rab kelgan kishiga: "Farzandlaringizning qo'lga kitob tutqazing. Kitob ularga hayotni, turmushning qiyinchiliklariga dosh berishni, sabrni va qanoatni" o'rgatadi degan ekanlar. Darhaqiqat, inson ma'naviyatini oshiradigan, so'z boyligini to'ldirib boradigan eng muhimi to'g'ri yo'lni ko'rsatadigan eng yaqin do'st bu kitobdir.

Kitoblari yo'q xonadon – xuddi ruhsiz tanaga o'xshaydi. Xalqimizning ajoyib udumlari, an'analari behisob. Ammo ular orasida bir an'ana borki, u haqda har qancha so'zlasang shunchalar oz. Sababi, eng yaqin do'st, eng zarur hamroh bo'lgan kitob, insoniyat kashf etgan ixtirolarning eng buyugi va eng qadrlisi, zamonlar o'tsada, o'z o'rnini hech nimaga bo'shatib bermagan mo'jizadir. Donolar kitob, kitobxonlik haqida fikr bildirar ekan, adabiyotlar bilan oshno qalbga hech qachon yomonlik in qurmasligini ta'kidlashadi. Bugun bolasining kitob o'qimasligidan, televizor-u telefondan bo'shamasligidan noliyotgan ota-onalarning o'zlari kitob o'qirmikan, bolalariga har kuni bo'lmasa-da, oyiga, yiliga bir marta kitob sovg'a qilarmikan? Xalqda "Qush uyasida ko'rganini qiladi", degan gap bor. Demak, ota-ona kitobxon bo'lsa, bola ham ulardan o'rnak oladi. Har bir ota-ona farzandining kelajagiga mas'ul ekan, uni moddiy jihatdan to'la ta'minlash bilan birga, ma'naviy

olamini boyitadigan, aqlini peshlaydigan, dunyoqarashini kengaytiradigan jihatlariga ham e'tibor qaratishlari lozim. Agar uyda ota-onaning o'zi kitobxon, kitob o'qishni sevuvchi, uyga kitob ko'tarib keluvchi bo'lsa, bu odat bolada ham asta-sekin shakllana boradi. Insonning eng sof va pokiza tuyg'ulari, ilk hayotiy tushuncha va tasavvurlari birinchi galda oila bag'rida shakllanadi. Bolaning xarakterini, tabiati va dunyoqarashini belgilaydigan ma'naviy mezon va qarashlar — yaxshilik va ezgulik, oliyanoblik va mehr-oqibat, or-nomus va andisha kabi tushunchalarning poydevori oila sharoitida qaror topishi tabiiydir. Demak, kitobxonlikni shakllantirish, bolalar ma'naviyatini yuksaltirishga qaratilgan har qanday ezgu ish oiladan boshlanmogi zarur. Oilada kitobsevarlikni yaxshi an'anaga aylantirish uchun nimalar qilish kerak? — Oylik maosh olinganda xarajatlar uchun pul taqsimlanadi. Oziq-ovqat, kiyim-kechak uchun sarflanadigan pullar doimo reja asosida ishlatiladi. Oilada bolalarning kitobga bo'lgan qiziqishini shakllantirish, uni rivojlantirish uchun ota-ona bolalarni kitob do'koniga olib borishi va bola o'yinchoq yoki kiyim tanlagandek, o'zi kitob tanlashi kerak.

Ammo bugungi kunda axborot texnologiyalari jadal rivojlanib borayotgan bir davrda, voyaga etmaganlarning kitob mutolaasiga e'tibori sustlashib borayotgani kunning dolzarb muammosiga aylanmoqda. Bugunda telekanallar ko'paygan, internet va mobil aloqa axborotining asosiy manbai bo'lib qolgani ham fikrimizning bir dalilidir. Bunday axborot vositalarining asosiy foydalanuvchilari ham biz Vatanimiz kelajagini ishonib topshiradigan yoshlarimizdir. Ammo bir savol kishiga tinchlik bermaydi. Kompyuter o'yinlaridan bo'shamaydigan yoxud televizor oldidan jilmaydigan, ko'cha-ko'yda qulog'idan radioplearning simi tushmaydigan, o'zini "zamoniy" deb hisoblab, "ommaviy madaniyat" ta'siriga tushayotganlar bilan mamlakatning kelajagini yaratib bo'larmikin? Bir alloma aytganidek, "Qaysi oiladagi kitob o'qilmasa— u ma'nan to'laqonli oila bo'la olmaydi". Yoshlarimizning kitobga qiziqishlarini yo'qligiga, har xil g'arb an'anasini o'zlashtirib olishlariga birinchi navbatda oila, ota-onaning kitobga qiziqmasligi yoxud bozordan har xil qimmatbaho buyumlar o'rniga farzandi uchun bittagina ma'noli kitob ko'tarib kelmasligi sabab bo'layotgandir.

Kitob nafaqat ziyo maskanlarini yorituvchi nur, balki insonlarni kamolot sari etaklovchi muhim ma'naviy xazina hamdir. Kitob insonga ma'naviy ozuqa beribgina qolmay, uning tafakkurini teranlashtirib, sog'lom mulohaza yuritishga o'rgatadi, kelajakka aniq maqsadlar bilan odimlashga mustahkam pilla poya vazifasini bajaradi. Zero, "Kitoblarjonsiz, ammo sodiq do'stlardir".

Har qanday ma'naviy, ruhiy sog'lom ota-ona o'z farzandlarini texnik vositalarga emas, balki hayot darsligi, barcha bilimlar asosi, dunyo voqea-hodisalari va el-u elatlar hayotidan hikoya qiluvchi birdan-bir manba bo'lmish kitob bilan do'stlashtiradi.

Bola qalbi – saxiy tuproq. Unga tushgan har qanday urug', albatta, unib chiqib, meva beradi. Bugun kelajagimiz bo'lgan yosh avlodni ma'nan etuk etib tarbiyalashda asosiy omillardan biri – bu ularni badiiy kitob mutolaa qilishga qiziqtirishdir. Bu borada maktablarda juda ko'p sa'y-harakatlar qilinib kelinmoqda. Ta'lim muassasalarida joriy yilning 19 mart kuni O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoev raisligida o'tkazilgan videoselektor yig'ilishidagi to'rtinchi tashabbus-"Aholi ayniqsa yoshlarning ma'naviyatini yuksaltirish ular o'rtasida kitobxonlikni keng targ'ib qilish bo'yicha tizimli ishlarni tashkil etish" deb

belgilanishi yuzasidan o'quvchi-yoshlar kitobxonlikka jalb etildi. O'quvchilar va ularning ota-onalarini ham jalb etgan holda, "Sening sevimli kitobing" mavzu doirasida ko'rgazma tashkil qilinadi, "Mening sevimli kitobim", "Kitobxonlar bayrami", "Kitobxon oila", "Bobom, buvim, men vaota-onam – kitobxon oilamiz", "Eng yaxshi kitobxon", "Mening birinchi kitobim", "Kitoblar-yaxshilikka etaklar", "Kitob-eng yaxshi sovg'a", "Kitobdan yaxshi do'st bo'lmas" kabi mavzularda insholar, ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar, ko'rik-tanlovlari o'tkazilib boriladi. Kitob mutolasiga voyaga etmaganlar o'rtasida huquqbuzarlik va jinoyatchilikning oldini olish kitob o'qishga e'tiborini kuchaytirish maqsadida kitoblar targ'iboti, kitob reklamasini kuchaytirilmoqda.

Kitob o'qigan boladan hech qachon yomonlik. Darhaqiqat, kitob–beminnat do'st. U nafaqat yoshlarimizning bo'sh vaqtiga mazmun bag'ishlaydi, balki o'quvchilar o'rtasida jinoyatchilik va huquqbuzarlikning oldini olishda ham muhim vositalaridan biri bo'lib hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abilov O'. O'zbekiston taraqqiyotining antimistik ruhi: ma'naviy-mafkuraviy, g'oyaviy jihatlari.-T.: Istiqlol nashriyoti, 2003.-207 b.
2. Azizxo'jaev A. Mustaqillik: kurashlar, iztiroblar, quvonchlar.-T.: Sharq, 2001.-112 b
3. Alimova D. Insoniyat tarixi–g'oyalar va mafkuralar tarixidir.—T.: Ijod dunyosi, 2002.-32 b.
4. Boboeva E. Yoshlar va g'oyaviy kurash.-T.:1985.-27 b.
5. Bugungi dunyoning mafkuraviy manzarasi.-T.: Ijod dunyosi, 2002.-30 b.